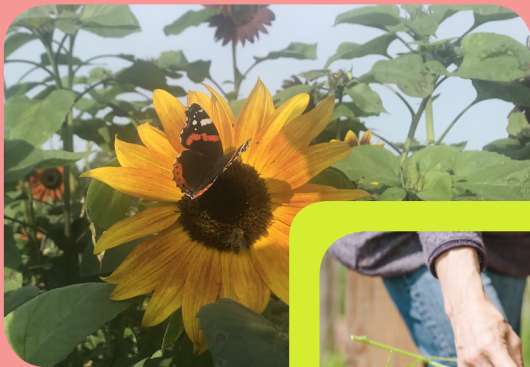
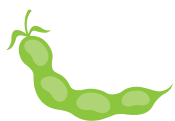
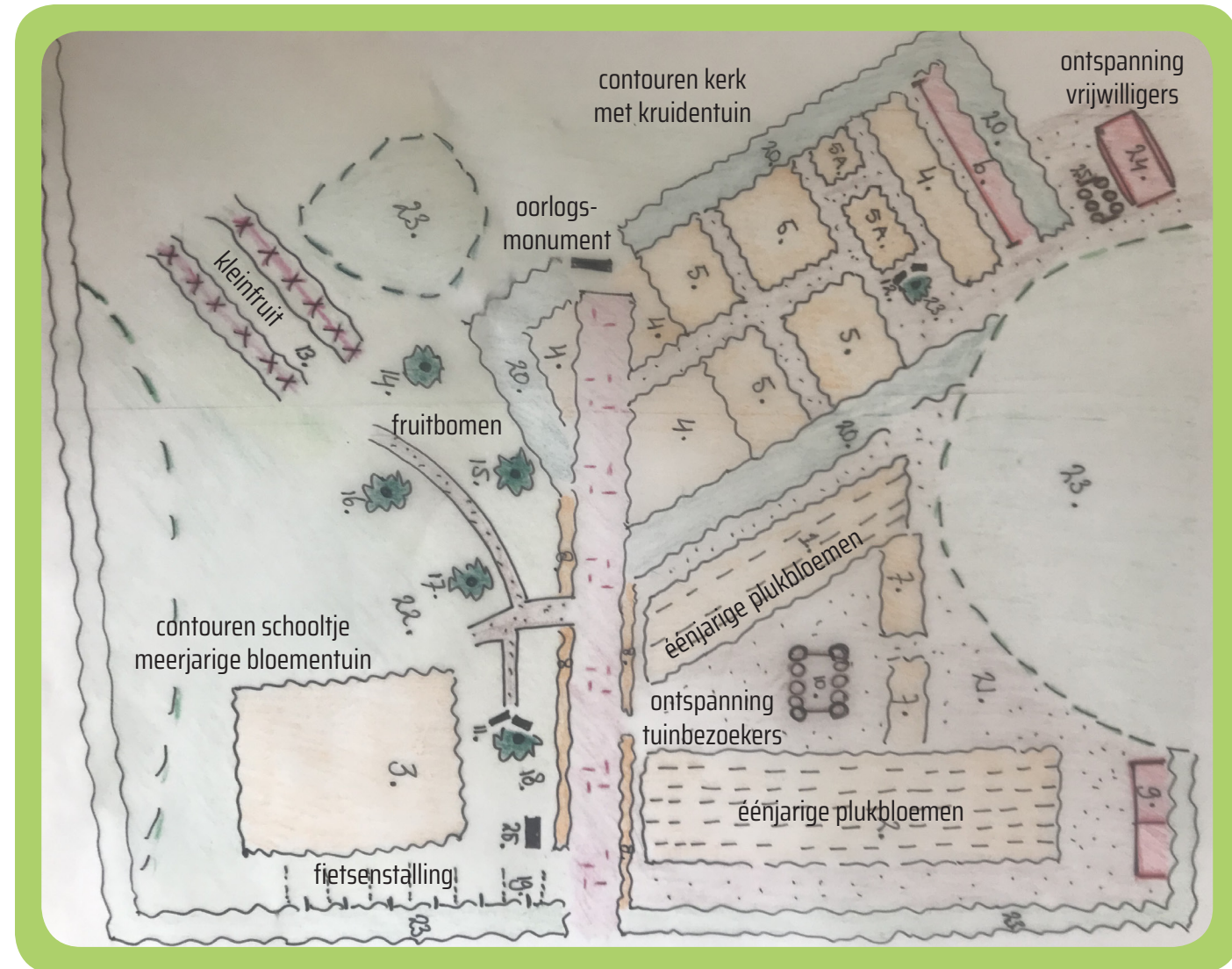

Pluk, proef, beleef...

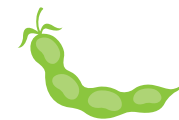
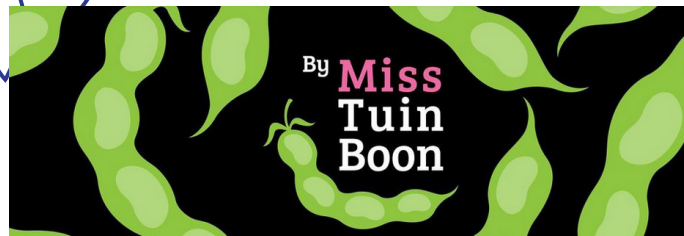
Van Gogh Beleeftuin Schoonebeek

Van Gogh Beleeftuin | legenda

1. bloementuin in lange stroken met éénjarige plukbloemen, diverse kleuren (juni-oktober), 15 meter lang	18. appelboom
2. bloementuin in lange stroken met éénjarige plukbloemen, diverse kleuren (juni-oktober), 10 meter lang	19. fietsenstalling voor bezoekers
3. bloementuin meerjarig hoog (april-oktober): contouren eerste schooltje	20. meidoornhaag rondom kruidentuin en vaste planten: contouren Nicolaas-kerkje
4. bloementuin meerjarig	21. ondergrond van houtsnippers
5. kruidentuin	22. gras
5a. verhoogde bakken met kruiden voor minder validen	23. bestaand groen: haag, struiken en bomen
6. schilderij Van Gogh	24. keet vrijwilligers: ruimte voor gereedschap en ontmoeting
7. bloementuin meerjarig	25. informatiebord over Van Gogh Beleeftuin
8. bijenstrook	
9. composthoop: voeding bodem en geen reststromen	
10. grote picknicktafel voor tuinbezoekers	
11. bankje tuinbezoekers	
12. bankje tuinbezoekers	
13. kleinfruit op rij	
14. appelboom	
15. perenboom	
16. appelboom	
17. pruimenboom	

Het tuinontwerp van Claudia Boon

van Gogh

Ontwerper van de tuin is Claudia Boon, die haar eigen pluktuin heeft in Gees bij Oosterhesselen: Miss TuinBoon.

Zij heeft een pluktuin van kekke bloemen en verse kruiden in het ritme van de seizoenen, in de lokale omgeving en onbespoten. Ze vindt het belangrijk dat planten in weer en wind groot worden zonder gif. Dat ze de tijd krijgen om te groeien. En een goed wortelstelsel ontwikkelen. Dan heb je er veel plezier van in je tuin en op de vaas. En de bijen, hommels en vlinders niet te vergeten!

Miss TuinBoon

Claudia Boon studeerde Ruimtelijke Ordening en Planologie aan de Hogeschool Saxion (1996-2000) en vervolgens Housing Urban and Mobility Studies aan de TU Delft (2001-2003). Na jaren als onderzoeker te hebben gewerkt, startte ze in 2009 bij de Gemeente Groningen als beleidsontwikkelaar Ruimtelijke Ordening.

Enkele jaren geleden besloot Claudia het beleidswerk achter zich te laten en met de handen aan de slag te gaan. Er werd met man en kinderen verhuisd vanuit het noorden van Drenthe naar Gees. Ze volgde bij de Stichting Warmonderhof een opleiding voor biodynamische landbouw. En bij de woon- en winkelboerderij in het begin van Gees werd een bloemen- en kruidenpluktuin ontwikkeld, die nog in volle ontwikkeling is.

Dit jaar wordt een nieuwe kas in Gees gerealiseerd en gaat ze haar eigen planten kweken. Behalve bloemen en kruiden komen er dit jaar verschillende planten van de Miss TuinBoonakker te koop in haar winkel.

Het tuinontwerp van de Van Gogh Beleeftuin

In het ontwerp van de bloemen- en kruidenpluktuin op de oude begraafplaats in Schoonebeek heeft Claudia zich laten inspireren door het historische landschap van Schoonebeek. Zij heeft rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

- ✿ Schoonebeeker landschap met opstreckende verkaveling
- ✿ historische boerenerven in Westersebos, Middendorp en Oostersebos
- ✿ hagen met inheemse (fruit)bomen en struiken
- ✿ contouren van witte kerkje en eerste schooltje
- ✿ schilderij van Vincent van Gogh met kerken van Oud- en Nieuw-Schoonebeek
- ✿ biodiversiteit: bloemenstroken en hagen voor bijen en andere insecten
- ✿ werkruimte en materialenopslag, waar een plek is voor vrijwilligers
- ✿ plekken voor tuinbezoekers om van schilderij en tuin te genieten
- ✿ kringloop materialen: composthoop
- ✿ informatiebord Van Gogh Beleeftuin

Graffito Design

Jiska Ravor-Oldé Waris van Graffito Design in Emmen is de ontwerpster van het logo en de website voor de Van Gogh Beleeftuin. Jiska verhuisde in 1997 vanuit Parijs naar Emmerhout. In 2011 startte ze haar eigen onderneming, waarin ze het beroep van grafisch vormgever kon uitoefenen waarvoor ze was opgeleid aan de Kunstacademie.

Jiska's hart ligt bij sociaal bewogen opdrachten met een maatschappelijke insteek. En dat sluit naadloos aan bij de Van Gogh Beleeftuin in Schoonebeek.

Het website ontwerp

In het ontwerp van de website is bewust gekozen voor een combinatie van pastelkleuren en het wat harde blauw uit het logo. De pasteltinten zijn zo afgestemd dat ze passen bij het logo - waarin harde kleuren worden gebruikt - en bij de kleurige foto's met bloemen, vlinders en bijen. Hierdoor krijgt het geheel een zachte bloemige uitstraling.

Bovenin zien we een banner, nu met twee meisjes met een bloem. Hier worden straks meer foto's achter elkaar getoond met een fade out.

Daaronder een stukje tekst met de strekking van de Van Gogh Beleeftuin: voor wie en door wie. Met daaronder een blok waar het schilderij van Schoonebeek door Vincent centraal staat. Daarna volgt een opsomming van actuele thema's, waar wisselende informatie komt te staan.

Er is gekozen voor afgeronde hoeken om een zachte uitstraling te bereiken. Op de irissen na, is er zo weinig mogelijk versiering aangebracht. Dus bewust geen schaduwrijtjes, verloopjes of andere kleureffecten.

De meeste afbeeldingen, knoppen en icons in de footer hebben een mouseover effect meegekregen. De afbeeldingen van de bloemen bovenin (zonnebloemen, klapprozen, boeket) hebben een soort inzoomeffect.

De keuze voor een lettertype is belangrijk. Voor de headers is gekozen voor Crete Round; het is een lettertype met schreef voor een illustratief / magazine-effect. Voor de platte tekst en het menu is gekozen voor de Saira Condensed.

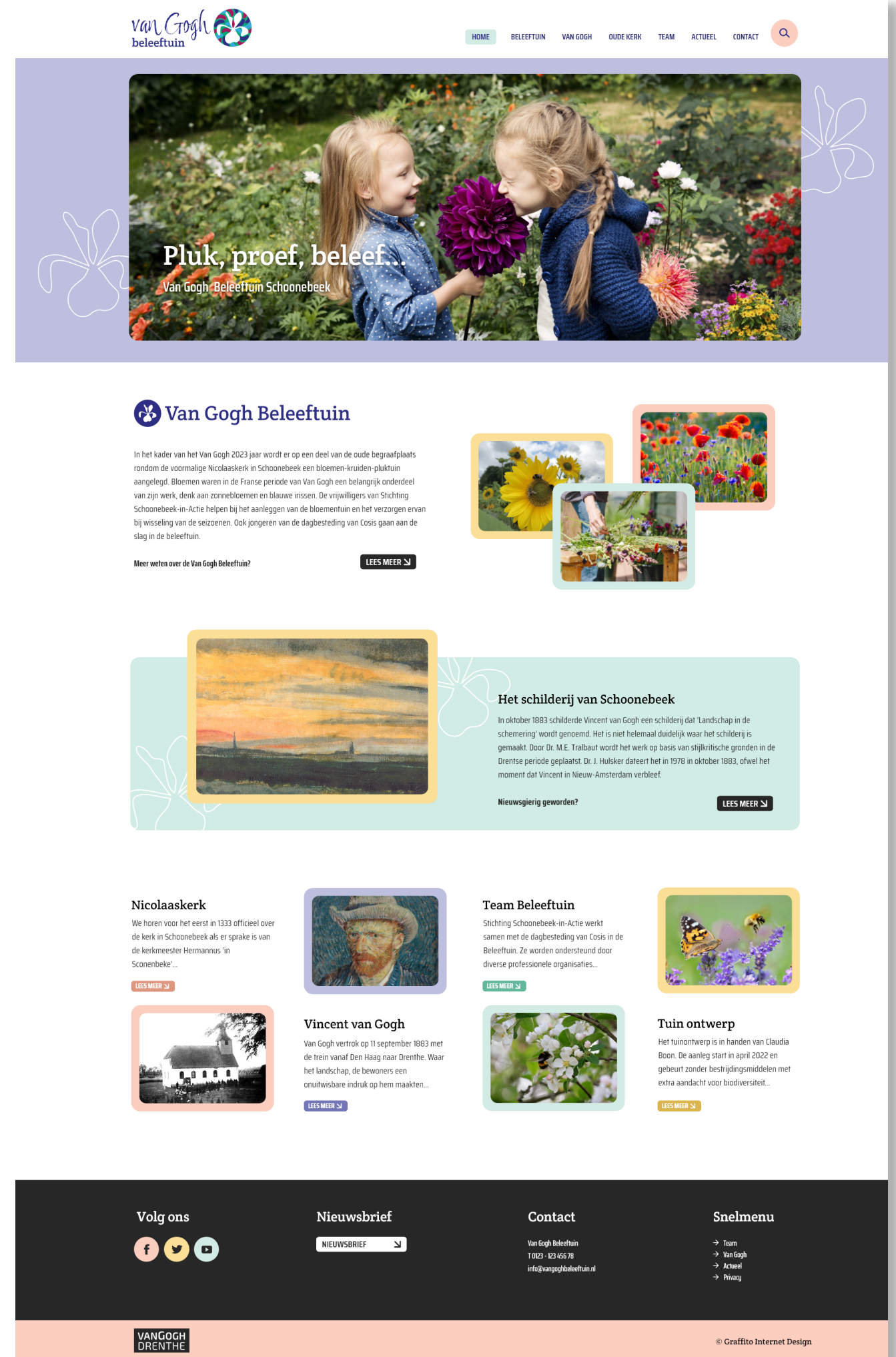

G Logo Van Gogh Beleeftuin

Voor de bloemen- en kruidenpluktuin van Vincent van Gogh in Schoonebeek is gekozen voor een korte pakkende naam: 'Van Gogh Beleeftuin'. In de beleeftuin kunnen bloemen en kruiden geteeld en geplukt worden. Door de vrijwilligers die in de tuin aan het werk zijn, maar ook door iedereen die graag een mooi bos bloemen voor zichzelf wil plukken of kruiden voor in de keuken.

Uitgangspunt voor het beeldmerk is de iris uit het schilderij van Van Gogh, Veld met irissen bij Arles, 1890. In de achtergrond komen de kleuren en schilderachtige penseelstreken terug die zo herkenbaar zijn in het werk van Van Gogh. De kleurige achtergrond staat ook symbool voor de veelkleurigheid aan bloemen en planten die straks te zien zullen zijn in de Van Gogh Beleeftuin. Het hele woord- en beeldmerk doet illustratief of schilderachtig aan en verwijst naar penseel- en pennestreken.

Graffito

Schoonebeeker veen in ochtendgloriën

F0188 | JH0413
35,5 x 52,0 cm

Vincent van Gogh schilderde het witte kerkje van Schoonebeek

Vincent van Gogh vertrekt op 11 september 1883 met de trein vanaf Den Haag naar Drenthe. Hij reist via Utrecht en Zwolle en komt 's avonds aan bij het logement van Albertus Hartsuiker in Hogeveen. Hier verblijft hij drie weken op een zolderkamer. Op 2 oktober 1883 neemt hij de snikke, een type trekschuit, van Hogeveen naar de zuidoosthoek van Drenthe. Hij komt na een in zijn ogen lange vaartocht in Nieuw-Amsterdam/Veenoord aan. Hij maakt onderweg diverse schetsen en tekent zo een reisverslag.

Vincent woont enkele maanden in het logement van Hendrik Scholte in Veenoord, het tegenwoordige Van Gogh Huis. Hij is tevreden over zijn kamer met balkon, dat uitzicht heeft op de brug over de Hogeveensevaart. In deze maanden in Drenthe schrijft hij veel brieven aan zijn broer Theo en daaruit wordt duidelijk dat hij enthousiast is over het landschap. Hij schrijft: 'Ik heb mijn land gevonden.' Vincent tekent en schildert op diverse locaties. Maar het weer wordt steeds slechter en Vincent begint zich eenzaam te voelen. Daarnaast komt hij in de financiële problemen en besluit hij terug te gaan naar zijn ouders in Nuenen. Hij reist op 4 december 1883 terug naar Hogeveen en neemt de volgende dag de trein naar Nuenen.

Ondanks dat de periode die Vincent in Drenthe doorbrengt van korte duur is, is het in veel opzichten een belangrijke periode voor zijn ontwikkeling. Het is een eenzame tijd waarin hij geen hulp van of contact heeft met andere kunstenaars, maar het landschap, de bewoners en de oorspronkelijkheid van Drenthe maken een onuitwisbare indruk op hem. 'De eenklank tusschen de bewoners en de heide, dat vredige vergroeid zijn van die lui met de aarde, door geen beschaving gestoord, is geheel naar zijn hart', schrijft Walther van Beselaere.

Deze indrukken legt Vincent vast in zijn schilderijen, tekeningen en aquarellen. Ook al verwijst Vincent in zijn brieven als inspiratie naar de zeventiende-eeuwse Nederlandse meesters, schilders van Barbizon of bijvoorbeeld Max Liebermann, toch blijft zijn grootste inspiratiebron Drenthe zelf.

Het schilderij van Schoonebeek

In oktober 1883 schildert Vincent van Gogh een schilderij dat 'Landschap in de schemering' wordt genoemd. Het schilderij toont aan een verre horizon twee kerkstorens, met op de voorgrond een donker water – een kanaal – en daarboven een boomloos landschap. Het is lang niet duidelijk waar Van Gogh dit werk geschilderd heeft. Omdat hij eerst drie weken in Hogeveen rondzwervt, is onderzocht of daar een mogelijkheid is. Nergens in de omgeving van Hogeveen staan echter twee kerken die qua vorm en ligging in aanmerking komen. Maar men concludeert dat het kanaal op de voorgrond het Dommerskanaal is, dat vóór 1883 al voor een deel gegraven is. Vanuit de noordelijke walkant kijkend in ZZO-richting is zicht op het Westeindsche en Oosteindsche veen van Schoonebeek, die in 1883 amper worden geëxploiteerd. Aan de horizon zijn in 1883 twee kerken zichtbaar: rechts de in het voorjaar van 1951 afgebroken Nicolaaskerk in Oud-Schoonebeek en links de Sint-Bonifaciuskerk van Nieuw-Schoonebeek, waarvan de toren bewaard is gebleven.

Onderzoek heeft duidelijk gemaakt dat het geschilderd is in de ochtend bij opgaande zon. Van Gogh moet gezien de positie van de Nicolaaskerk in de directe omgeving van de villa 'La Paix' van de familie Dommers hebben gestaan. Vincent schilderde dichtbij aan de Stadsnitsky-wijk – op vijfhonderd meter afstand – één van zijn werken en kwam dus vaker in deze omgeving. De vlakke tussen het Amsterdamsche Veld en Schoonebeek is vlak en nauwelijks begroeid. Links en rechts van de kerk moeten de eikenbomen van het Middendorp-Oostersebos en Westersebos te zien zijn geweest, maar die onttrekken de kerk niet aan het gezicht.

De lichte lijn op het schilderij die van links naar rechts loopt onder de twee spitsen van de twee kerken door, kan nevel zijn die boven de Bargerbeek hangt. En dus niet een smalle strook vlak boomloos landschap, zoals wel is geschreven. Dit landschap is waarschijnlijk het donkere deel op de schildering, zoals Van Gogh vaak op zijn schilderijen schildert. Het lichte deel op de voorgrond is mogelijk het kanaal of een strook grassen.

De Nicolaaskerk in Oud-Schoonebeek

Schoonebeek is ontstaan in het begin van de dertiende eeuw als randveenontginning. De eerste bewoners zijn waarschijnlijk Fries-Groningse kolonisten en zij komen van het gebied ten westen van de Dollard. Van de bisschop van Utrecht, die wereldlijk en kerkelijk heerser is over het Landschap Drenthe, hebben ze toestemming gekregen zich in het Schoonebeeker gebied te vestigen. Ze krijgen de beschikking over een deel van de marke van Noord- en Zuidbarghe en zo ontstaat de Schoonebeeker marke.

Nadat de eerste eenvoudige boerderijen zijn gebouwd wordt al snel een eenvoudig kerkje geplaatst, dat als patroonheilige Sint-Nicolaas krijgt. In die tijd is Drenthe nog katholiek. Hoe dat kerkje er uit ziet weten we niet, maar het zal dezelfde constructie als een boerderij hebben. Een geraamte van eenvoudige gebinten, een dakbedekking die op een sporendak rust en de wanden bestaan uit met leem bestreken twijgen.

We horen voor het eerst in 1333 officieel over de kerk in Schoonebeek als er sprake is van de kerkmeester Hermannus 'in Sconenbeke'. Het kerkgebouw bestaat uit materialen die al snel om onderhoud vragen. Op een gegeven moment zijn de wanden van houten planken gemaakt, zoals meer in Drenthe voorkomt. En er zijn misschien meer van die houten kerkjes in de loop van de tijd gebouwd.

Een houten plank

In 1944 redt de toenmalige dominee een stuk hout uit het oude kerkje, dat sinds 1927 niet meer in gebruik is. Op deze eikenhouten plank staat een zogenaamd wijdingskruis afgebeeld. Dat is aangebracht nadat een vertegenwoordiger van de bisschop van Utrecht het nieuwe kerkgebouw op twaalf plekken – naar de twaalf apostelen – zalft met heilige olie.

In 2022 is geprobeerd dit stuk hout te dateren via dendrochronologie. Omdat er te weinig jaarringen voorkomen kan er geen wetenschappelijk bewijs worden geleverd. Er komen namelijk twee jaartallen naar voren, 1499 en 1801 allebei met een correctie van plus of min zes jaar. Het jaartal 1801 kunnen we afschrijven, want in 1598 werd Drenthe protestants, de zogenaamde Reformatie. En dan schilder je daarna geen katholieke afbeeldingen in de kerk.

Bij de andere datering moet de kerk tussen 1493 en 1505 zijn gebouwd. Dat lijkt logischer te zijn. We vermoeden dat het stenen kerkje in het midden van Schoonebeek rond 1550-1575 is gebouwd en dus nog voor de Reformatie van 1598. Het laatste houten kerkje is dus een stuk eerder gebouwd. We weten dat de kerkgemeente Schoonebeek in 1504 een kerkklok heeft laten gieten, waarschijnlijk in het Belgische Mechelen. Die kan zijn besteld toen een nieuwe houten kerk werd gebouwd.

Rond 1550-1575 nemen de Schoonebeekers waarschijnlijk afscheid van het oude houten kerkje en wordt een stuk noordelijker een nieuw bakstenen gebouw gebouwd.

Maar dat ziet er anders uit dan het bekende witte kerkje dat de oude Schoonebeekers nog kennen. Het was een stuk kleiner. Omdat de kerkgemeente groeit is het twee keer vergroot. In het begin heeft het kerkje aan beide kanten drie ramen. In 1682 wordt een stuk bijgebouwd en komt er een raam bij. In 1787 wordt de kerk weer een stuk verlengd. Er komt dan weer een raam bij in beide zijwanden, maar dan wordt ook pas de toren – eigenlijk een dakruiter – op het dak geplaatst. De twee klokken die er op dat moment zijn, worden uit een klokkenstoel gehaald en komen in het torentje te hangen. De muren krijgen een witte kleur en zo kennen we het witte kerkje.

De bevolking van Schoonebeek groeit en het kerkje wordt te klein. In 1927 wordt opdracht gegeven voor de bouw van een nieuwe kerk, die ten noorden van de straat komt en er nog steeds staat. Het oude kerkje staat leeg en raakt in verval. De gemeente wil het restaureren en een nieuwe bestemming geven. In 1949 doet archeoloog Waterbolk, assistent van professor Van Giffen, een onderzoek en graaft een paar sleuven. Hij wil weten of er op dezelfde plek eerder een kerkje heeft gestaan. Dat blijkt niet zo te zijn. Tien centimeter onder de vloer vindt men alleen een lemen vloer die op een laag turf ligt. Er is geen geld voor de restauratie en eind mei 1951 wordt het gebouw afgebroken.

Eerste schoolje van Schoonebeek

Als arme kerkelijke gemeente kan Schoonebeek heel lang geen schoolmeester betalen. Als de classis in 1614 een controle doet is er nog steeds geen schoolmeester. Vanaf 1630 moeten alle kerspelers verplicht een schoolmeester in dienst hebben en deze onderhouden. In 1633 komt Hendrik Kannegieter naar Schoonebeek en hij is de eerste schoolmeester. Hij geeft les in drie vakken: godsdienst, lezen en schrijven.

Er wordt een klein schoolje gebouwd aan de rand van de kerktuin. De opvolgende schoolmeesters klagen steen en been dat ze te weinig verdienen. Ook zijn ze niet tevreden over de Schoonebeekers, want die sturen regelmatig hun kinderen niet naar school en ze dragen ook niet altijd de verplichte rogge en het schoolgeld af.

In 1806 wordt in Nederland het klassikaal onderwijs ingevoerd en er komen nieuwe vakken bij: rekenen, taal, aardrijkskunde, geschiedenis en natuurkunde. Het schoolbord doet zijn intrede. Er moeten ook nieuwe schoolgebouwen komen, want de oude waren net varkenshokken. Rond 1811 krijgt Schoonebeek een nieuw schoolgebouw. Het komt te staan ten westen van de kerk en het oude schoolgebouwje ten oosten van de kerk wordt afgebroken. Onderwijzer Hendrik Tijmens Kamps uit Sleen voert het nieuwe schoolsysteem met succes in Schoonebeek in.

Nicolaaskerk Schoonebeek

oudheidkundige stichting "de spiker"

Samenwerkingspartners

Van Gogh Beleeftuin

vrijwilligersorganisatie Schoonebeek
aanleg en onderhoud

dagbesteding jongeren met beperking
kweken planten en plukonderhoud

historische stichting
restauratie grafzerken

Teams Openbare Ruimte en Begraafplaatsen
eigenaar begraafplaats

verbinder sociaal, duurzaam en leefbaar
coördinatie circulaire tuinmaterialen

netwerkorganisatie erfgoed Emmen
historisch onderzoek

organisator belevingsprojecten
projectbegeleiding en content website

design partner
ontwerp tuin, levering planten en kruiden

design partner
logo en website